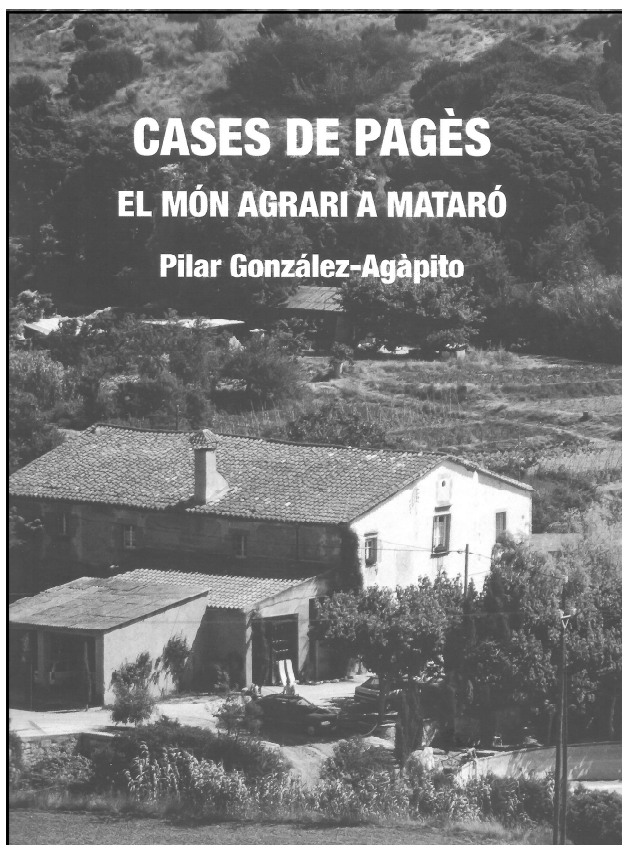

NOTÍCIA DE PUBLICACIONS RECENTS

PILAR GONZÁLEZ-AGÀPITO, *Cases de pagès. El món agrari a Mataró* (Autoedició, 2022).

Els historiadors i les historiadores tenen habitualment uns materials que són la base dels seus treballs. Els arqueòlegs solen treballar amb restes procedents de les seves excavacions. Els medievalistes han de llegir pergamins o velles cròniques. Els d'etapes més avançades han d'emprar registres eclesiàstics, municipals, notariaus, etc.

La Pilar González-Agàpito utilitza una matèria totalment diferent, més voluble, més sensible i plena d'emotivitat: la memòria de les persones grans. Aquesta font té els riscos propis de la seva naturalesa —la seva absoluta subjectivitat—, però, per contra, ofereix un ventall de possibilitats interpretatives i d'informació col·lateral que mai podran oferir les ceràmiques de l'arqueòleg, els pergamins del medievalista o els cadastres de l'historiador modern.

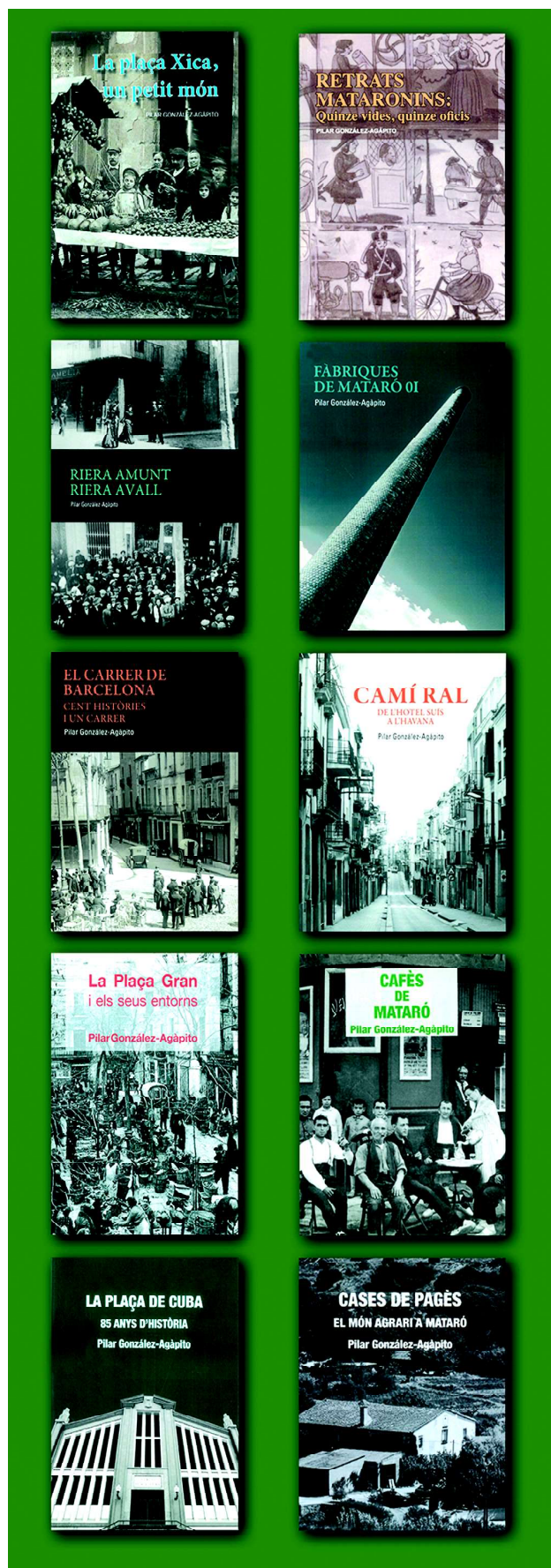
La Pilar González és una capdavantera en el treball de la història local a partir d'aquestes fonts. Aquest és el seu desè treball i, des del meu punt de vista, és particularment rellevant per diferents raons.

La història econòmica de Mataró es podria resumir —dit grosso modo— en les següents etapes: el Mataró agrícola, d'uns mil vuit-cents anys pel cap baix; un Mataró eminentment industrial, d'uns cent cinquanta anys de durada, i una tercera etapa, que l'alcalde Mas definia com aquell Mataró del qual no se sabia de què vivia la gent, que ja es podria qualificar de postindustrial.

D'alguna forma, en el moment actual les tres modalitats continuen coexistint, si bé a una escala molt diferent del que havien significat en les diferents etapes històriques. I aquest és el mèrit del present treball de la Pilar González: ha estat capaç de pouar en el marc agrari de la nostra ciutat en un moment en què és clarament residual, a escala percentual, però ple de vitalitat i fent esforços per adaptar-se a les noves realitats.

La memòria de les dones i els homes de pagès rescatada per Pilar González ens deixa veure una pagesia que encara pot descriure en primera persona aquell vell marc agrari iniciat a l'etapa romana de la nostra ciutat, en la qual la viticultura es convertí en la base de la riquesa local, amb l'exportació d'uns productes d'una no excessiva qualitat, però que eren àmpliament consumits per les legions que custodiaven els limes de l'imperi a les zones de la Gàl·lia i la Germània.

La crisi de l'imperi i la pèrdua d'aquests amplis mercats abocaren lluro a la seva desaparició com a nucli urbà consolidat. Significativament, fou d'ençà del segle XVI, amb la possibilitat creixent d'accedir cada vegada a mercats més llunyans —des dels americans fins al Mar del Nord o el Bàltic—, que Mataró reprengué el seu desenvolupament. En aquests moments, el principal derivat del vi, l'aiguarent, tenia com a retorn la plata americana que finançà el desenvolupament industrial del segle XIX.

Les persones entrevistades per Pilar González recorden i tenen vivències molt properes de l'època d'esplendor de l'exportació de les famoses Mataró Potatoe's, també a la Mar del Nord. Després seguiria l'etapa de la floricultura amb els clavells com a element rellevant.

El llibre permet resseguir amb detall aquesta evolució —farcida d'experiències personals impagables—, que mena fins a l'actualitat, on conviuen els esforços d'implantar cultius hidropònics amb l'especialització en el conreu de les verdures que consumeixen els pobles subsaharians.

El treball es converteix, per tant, en el retrat d'una realitat —ja passada— narrada pels qui en foren els protagonistes i que malden per mantenir, en els moments actuals, aquella tradició del treball de la terra que, fa més de dos mil anys, ja fou entesa com a signe de cultura.

JOAN GIMÉNEZ I BLASCO

Deu llibres basats en la memòria de les persones grans:
La plaça Xica, un petit món
Retrats mataronins: Quinze vides, quinze oficis
Riera amunt, Riera Avall
Fàbriques de Mataró
El carrer de Barcelona. Cent històries i un carrer
Camí Ral. De l'Hotel Suis a l'Havana
La plaça Gran i els seus entorns
Cafès de Mataró
La plaça de Cuba. 85 anys d'història
Cases de pagès. El món agrari a Mataró